

**30 anys després,
el temps no
passa, o sí.**

**PERE CORTADA OBRADOR
MARIA ANTICH BAUZÀ**

Pere Cortada Obrador

Llicenciat en Filosofia i Lletres, secció Ciències de l'Educació. UIB, 1984. postgrau de Gestió Educativa Municipal ICE-UIB, 1992. Màster universitari en Enginyeria de la Formació, UIB (1995-96). Treballa des de 1987 a l'Ajuntament de Capdepera com a Tècnic de Promoció Cultural. Monitor i director de temps lliure, ha treballat al llarg d'una dècada al Centre d'Estudis de l'Esplai com a professor (1983-93), on realitzà els primers estudis a les Illes Balears sobre el lleure (La funció social d'un club d'esplai al poblat gitano de Son Banya, 1984; El temps lliure a secundària. Concepte i ús, 1990; Monitors/es de Temps Lliure, allò que pensen, allò que fan, 1994), que li varen suposar diversos guardons.

Maria Antich Bauzà

Llicenciada en Psicologia i Psicopedagogia. Professora de secundària de l'especialitat d'orientació educativa. Professora associada de la UIB. Monitora i directora de temps lliure. Professora del Centre d'Estudis de l'Esplai. Té diverses publicacions sobre el temps lliure a les Balears.

Resum

La recerca pretén establir una comparativa entre els joves de l'any 1990 i els del 2021 pel que fa a l'ocupació del seu temps lliure. El punt de partida és una enquesta efectuada l'any 1990 a estudiants d'entre 11 i 14 anys del municipi de Capdepera. El qüestionari, degudament actualitzat, ha estat novament aplicat a estudiants de 2n curs d'ESO. Els resultats permeten establir semblances i diferències, i veure de quina manera ha canviat l'ús del temps lliure i d'oci en un interval temporal de 30 anys.

Paraules clau

Temps lliure / Oci / Joves

Resumen

La investigación pretende establecer una comparativa entre los jóvenes del año 1990 y los del 2021 en cuanto a la ocupación de su tiempo libre. El punto de partida es una encuesta efectuada en 1990 a estudiantes de entre 11 y 14 años del municipio de Capdepera. El cuestionario, debidamente actualizado, ha sido nuevamente aplicado a estudiantes de 2º curso de ESO. Los resultados permiten establecer semejanzas y diferencias, y ver de qué manera ha cambiado el uso del tiempo libre y de ocio en un intervalo temporal de 30 años

Palabras clave

Tiempo libre / Ocio / Jóvenes

Introducció: el perquè

L'any 1990, els serveis educatius i socials de l'Ajuntament de Capdepera plantejarem realitzar l'estudi de població i necessitats socials del municipi de Capdepera (Antich et al, 1990), que a l'any 1990 tenia 7.254 habitants. El 2020 en té 12.158. D'aquell estudi, un dels primers fets a les illes i que suposava una nova manera de treballar amb dades científiques i properes a la realitat. D'aquest primer estudi se'n derivaren d'altres. Un d'ells fou sobre el lleure dels joves del municipi. Un estudi que ens hauria de permetre dissenyar polítiques efectives en un sector que començava a tenir rellevància i preocupació política (recordem que els anys 90 es crearen, primer, la Direcció General de Joventut, els punts d'informació juvenil i, després, els centres joves i les rigidories de joventut). Aquell primer estudi de joves ens permeté descobrir, entre d'altres qüestions, un fet generalitzat a les illes en aquell moment: el gran abandó dels estudis (EGB, FP i batxillerat) degut a la fàcil incorporació al mercat de treball per part dels joves i per tant disposaven d'una bona quantitat de "doblers de butxaca". Fins i tot, sense tenir l'edat mínima. Aquell estudi es formalitzà i presentà a la convocatòria dels premis sobre associacionisme juvenil que convocava la Direcció General de Joventut del Govern Balear amb el títol *El temps lliure a secundària: concepte i ús*, un text de referència obligada durant molts d'anys per ser l'únic existent a les Illes Balears.

Trenta anys després hem volgut tornar a aplicar l'enquesta, amb les modificacions obligades pel pas del temps, i veure els canvis més signifi-

catius. Certament, n'hi ha. Els temps no passa debades, o sí? Aquí en teniu els resultats.

1.- Capdepera, un municipi dinàmic i molt canviant. El context

Com hem assenyalat a la presentació, el municipi de Capdepera gairebé ha duplicat la població en aquests 30 anys. Increment molt més elevat al ja gran augment que ha sofert Mallorca i les illes.

Taula 1: Població a Capdepera i Mallorca

	1990	2020
Mallorca	613 831	923608
Capdepera	7254	12158

Font: INE, elaboració pròpia

La piràmide de població de 2020 reflecteix una població madura, on per primera vegada el grup de gent gran supera els joves. El 1990 era una població clarament jove on predominava la franja de 25 a 35 anys.

Taula 2: Població activa a Capdepera (grups d'edat)

	1990	2020
0-14	19 %	13,44 %
15-64	66,40 %	72,75 %
Més de 65	14,60 %	13,81 %

Font: INE, elaboració pròpia

Taula 3: Població a Capdepera. Habitants segons lloc de naixement

	1990	2020
Nascuts al municipi	45,4	31.40%
Altres municipis de Illes Balears	11,2	10.19%
De diferents llocs d'Espanya	34,95	31.52%
Altres països	9,45	26.89%

Font: INE, elaboració pròpia

La dada poblacional que més destaca i es diferencia de la resta de l'illa és la dels habitants segons lloc de naixement. Com es pot veure a la taula 3, el 1990 els no nascuts a les illes ja era el 45 %. Un percentatge molt alt. En aquest moment supera el 58 %, i se'n destaca la forta immigració des d'altres països 26,89 %, quan a les Balears és d'un 18,78 %. Per tant, podem afirmar que ara mateix Capdepera és un municipi multicultural amb arrels escasses.

2. Objectius i tècniques utilitzades

2.1. Objectius

- Fomentar la generació d'estudis sobre els joves per establir mecanismes que promoguin la seva participació
- Analitzar la realitat canviant en l'ús del temps lliure en un territori concret, Capdepera
- Fer una aproximació a la realitat juvenil del municipi

- Recopilar dades i identificar situacions per actuar en conseqüència

2.2. Tècniques

- Enquestes realitzades en els centres d'educació infantil i primària del municipi (Cortada, P. i Antich, M. (1990). El temps lliure a secundària: Concepte i ús. Palma. Govern Balear. Conselleria adjunta a la Presidència.)
- Enquesta en línia realitzada a l'IES Capdepera (2021)
- Consulta de recull de dades estadístiques i altres fonts

3. Anàlisi de dades

3.1. Dades escolars

Les primeres enquestes (anys 1987 i 1989) s'aplicaren a l'alumnat que cursava els estudis a cicle superior d'EGB (7è i 8è), a les escoles del municipi de Capdepera. En aquells anys era vigent la Llei general d'educació (LGE de l'any 1970).

Des de llavors, han passat set lleis educatives. I sobretot a partir de la LOGSE (1990) la distribució de l'alumnat en els centres va experimentar un canvi notable: els centres d'EGB es convertiren en centres d'educació infantil i primària (CEIP) amb alumnat fins a 6è de primària (12 anys). En aquell moment l'alumnat enquestat estava escolaritzat en els dos centres: s'Alzinar a Capdepera i s'Auba a Cala Rajada.

En molts de municipis es construïren centres de secundària (IES). Capdepera no en fou una excepció. S'inaugurà el 1997. A partir de les dades obtingudes fa trenta anys i les obtingudes en el 2021 es fa una anàlisi breu dels aspectes més significatius.

L'alumnat que fa 30 anys feia el cicle superior d'EGB ara és el que correspon per edat a 1r i 2n d'ESO. Així, l'any 2021 s'ha aplicat una enquesta en línia a l'alumnat de 2n ESO a l'IES Capdepera. Les edats dels enquestats se situen entre 13 i 16 anys.

3.1.1. Repeticions

Les dades són prou significatives en relació amb la baixada d'alumnes repetidors en aquestes edats respecte de fa 30 anys. No obstant això, tal com es pot veure a la taula 1, cal tenir en compte les dades de la nostra comunitat; segons les estadístiques d'escolarització i resultats acadèmics dels ensenyaments no universitaris de règim general del curs 2019-20, elaborats per l'IAQSE (2020), el percentatge a 2n d'ESO és del 8,5 % (pàg. 36). Es pot considerar, per tant, que existeix una taxa elevada de repeticions en el municipi en aquest nivell.

Val a dir que actualment la repetició de curs és considerada una mesura excepcional, i que aquestes dades del municipi poden estar relacionades amb el que comenten Pascual, Amer i Vives (2018) com un factor determinant en relació amb les repeticions i a la incorporació tardana al sistema educatiu espanyol.

Taula 4: Repeticions. Comparativa %

Any 1990	CEIP S'Alzinar	57,00%
Any 1990	CEIP S'Auba	36,50%
Any 2021	IES Capdepera	17,60%

Font: INE, elaboració pròpia

Taula 5: Condicions i mesures de treball escolar a la llar

	1990	2021
Deures a casa	Més de la meitat dels alumnes enquestats dedicaven 5-6 hores a la setmana a fer deures	un 55%, 5 hores o menys a la setmana
Espai propi per a l'estudi	72,00%	85,30%
Classes extraescolars de repàs	Al voltant d'un 20% anava a classes de suport extraescolar. L'assistència disminueix a mesura que augmenta l'edat i també en temporada d'estiu	15,00%
Altres estudis acadèmics	63% (S'Auba) 26% (S'Alzinar)	28,00%

Font: INE, elaboració pròpia

3.1.2. Temps lliure en relació amb l'escola

Segons les dades de la taula 2, aproximadament la meitat del joves dedica una hora diària a les tasques escolars a casa. Si es relaciona aquesta dada amb l'analitzada l'any 1990 es veu que no hi ha pràcticament diferències.

Pel que fa a un espai propi, el percentatge ha augmentat, però no d'una manera significativa. L'espai propi a casa està relacionat amb tenir una habitació pròpia.

En relació amb l'assistència a classes de repàs, les diferències tampoc són significatives.

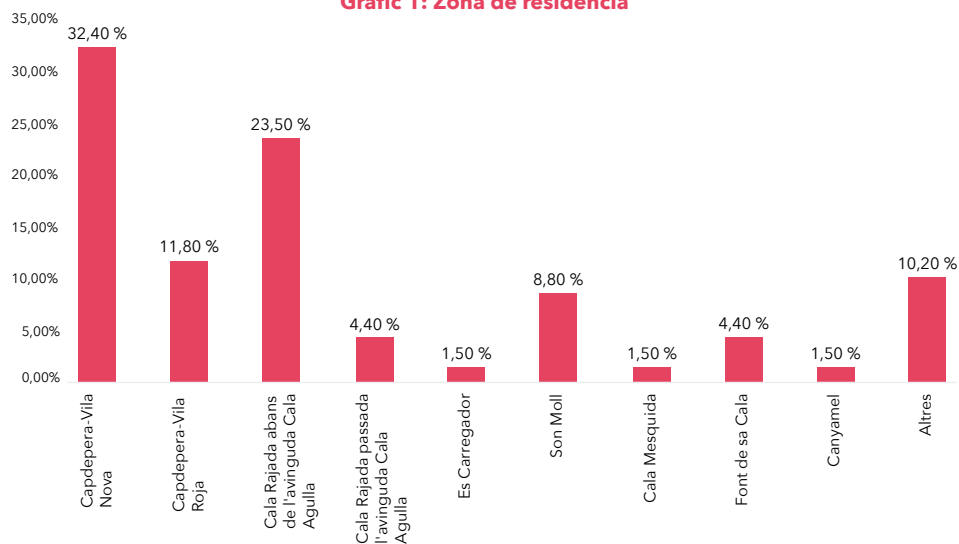
Pel que fa a altres estudis acadèmics, l'any 1990 hi havia una diferència molt significativa entre els centres de primària. En aquells moments l'explicació venia donada perquè s'Auba tenia jornada continuada i l'oferta d'activitats complementàries de l'APIMA era

molt elevada. Actualment l'IES també fa jornada continuada, però no hi ha una oferta d'activitats tan potent i amb implicació de les famílies. Per tant, el percentatge es pot considerar baix, semblant al de fa 30 anys al de s'Alzinar.

3.2. Dades socials del municipi

La zona de residència és bàsicament un indicador per analitzar cap on s'ha anat desplaçant la població dintre del municipi. Es pot tenir en compte per tal de posar en marxa noves iniciatives o equipaments en llocs concrets dedicats als joves, analitzar els equipaments existents que hi ha i si les zones on s'ubiquen responen a les seves necessitats. També per tenir en compte els habitatges construïts al llarg dels darrers anys que han permès a la població jove poder comprar-llogar en algunes zones del municipi, i no en d'altres per qüestions de preu.

Gràfic 1: Zona de residència

Font: elaboració pròpia

3.3. Llengua

Taula 6: Llengua utilitzada a la llar

LLENGUA	1990	2021
Català	27,40%	11,80%
Castellà	52,60%	76,50%
Català/castellà	20,00%	8,80%
Altres	1,00%	2,90%

Font: INE, elaboració pròpia

Tal volta la dada que més crida l'atenció és la sociolingüística. A partir de les dades de la taula 6 es pot observar el retrocés que té la llengua catalana en el municipi.

Capdepera, des dels anys 60 del segle anterior, i degut a l'arribada del turisme, ha estat un municipi de molta immigració procedent d'altres comunitats de l'estat espanyol, sobretot d'Andalusia i d'Extremadura. Si bé en els anys 80 i principi dels 90 es va anar estabilitzant el nombre de persones nouvingudes, la població, en la segona part dels anys 90 i principi del segle XXI va tornar a acollir una nova onada, tant de l'Estat espanyol com d'altres països, especialment de Sud-amèrica. Aquestes persones, tot i que s'han anat integrant en la vida del poble, no ho han fet amb la llengua. Així, pareix que el català passa a ser una llengua minoritària i augmenta la població castellanoparlant.

Caldrà fer una reflexió sobre el tema lingüístic en el municipi, i preveure polítiques d'inclusió social i cultural (cultura és llengua). A hores d'ara no és sols tenir en compte la integra-

ció, sinó aconseguir una inclusió. Estudis com el realitzat pel Consell Social de la Llengua Catalana comenten d'una manera més acurada l'ús del català entre els joves (2019), i sobre la seva evolució al llarg de 30 anys comenten que: «el grau de coneixement de la llengua catalana per part dels joves de les Illes Balears és més que satisfactori pel que fa a les quatre habilitats (entendre, parlar, llegir i escriure)... Trenta anys d'escolarització en català han estat sens dubte decisius per aconseguir aquestes xifres. Ara bé, les mateixes enquestes també revelen que el coneixement de la llengua no garanteix que aquesta s'usi al carrer...» (Consell Social de la Llengua Catalana, 2019, pàg. 279).

3.4. Temps lliure

3.4.1. Què fan durant el temps lliure

L'objecte d'estudi principal del present article fa referència a com passa

el temps lliure la gent jove, quines activitats d'oci realitzen i les diferències que s'hi poden observar.

S'ha de tenir clar que en 30 anys han canviat molts aspectes:

- El mateix temps lliure de què disposen, relacionat amb l'horari escolar (amb jornada continuada o partida)
- Els espais físics o virtuals que tenen per socialitzar-se avui en dia
- L'evolució en la proposta d'activitats que poden dur a terme, d'institucions, organitzacions, etc.
- Els equipaments municipals que poden utilitzar

És valuós fer una aproximació als aspectes que han minvat, els que es mantenen i aquells que han sorgit per la pròpia evolució social i material.

Taula 7: Utilització del temps lliure

	1990	2021
Lectura Més de dues vegades a la setmana	70,00%	5%
Dibuixa/pintar	Al voltant de la meitat dels joves dedicava part del temps a aquesta activitat.	al voltant d'un 5% ho fa diàriament. Més d'un 20 % declara no haver-ho fet mai.

	1990	2021
Manualitats	Ho dedicaven a tallers per arreglar les seves pertinences.	Quasi la meitat no ho fa mai. També ha canviat la tendència en aquests sentit.
Jugar (jugar al carrer)/ Passejar amb amics	Més d'un 70% declarava que dedicava part del seu temps setmanal a jugar.	25% No ho fa mai. Al voltant 70% passejar amb amics entre setmana i caps de setmana.
Jocs Informàtica/ jugar jocs informàtics	Un 44% no disposava de jocs d'informàtica. La revolució en les xarxes socials encara estava per arribar. Ara bé, es començava a intuir el progressiu boom d'aquest costum implantat avui en dia. La dada havia evolucionat del 63%, que no en tenia (el 1987) al 44% (el 1990).	No es parla de no tenir jocs. Tots en tenen, i la freqüència de joc és molt dispersa, encara que un 20% diu "mai".
Escoltar Música	Era l'activitat més generalitzada amb un 80% de joves que hi dedicaven el seu temps lliure.	Encara és l'activitat més generalitzada diàriament, més 60%.
Cura d'animals domèstics	Hi havia un 63% que tenia animals a casa i es dedicava a tenir-ne cura. S'entén que el percentatge estava relacionat amb les característiques de gran part dels habitatges, de planta baixa amb corral.	Al voltant del 50% en té cura diàriament. És una activitat que es manté, i tal vegada no estigui, actualment, relacionada amb la tipologia d'habitatge.
Anar a casa dels amics	És l'activitat on es reflectia la relació d'amistat i el grau de socialització: el 75% ho feia de manera molt sovint. Significatiu també era el nombre de joves que comentava no tenir relacions socials (11%).	30% els caps de setmana.
Visitar a la família	Les relacions familiars eren també un eix vertebrador de socialització, quasi la meitat ho feia setmanalment.	Al voltant del 40% ho va diàriament o en caps de setmana. Es manté la tradició.
Utilització mòbil (xarxes socials)		És l'activitat d'entreteniment dels joves actualment, amb un percentatge significativament molt més alt que la resta.

Font: INE, elaboració pròpia

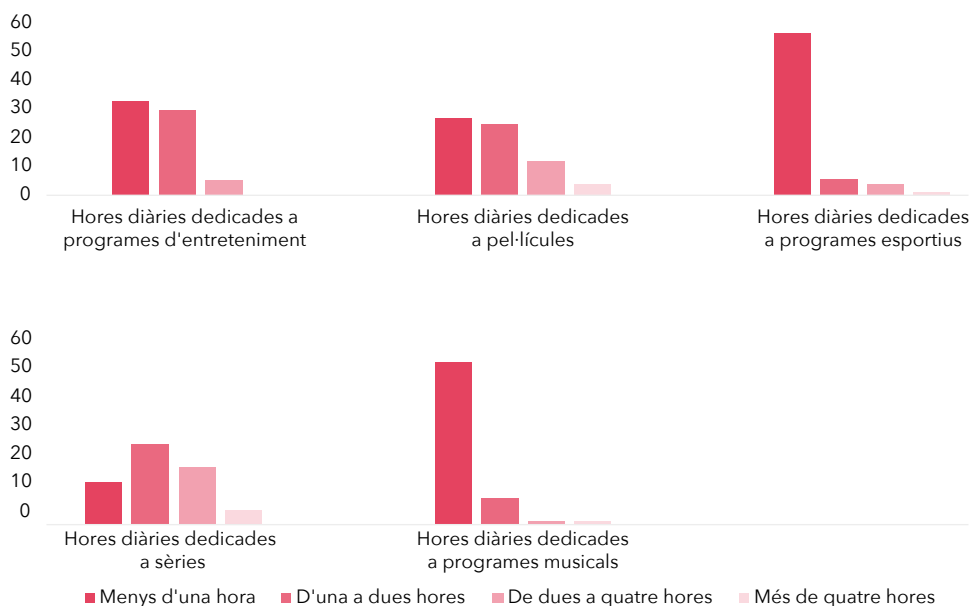
Taula 8: Televisió i cinema

TV	Fa 30 anys	Actualment
Aparell TV	No en tenim 0,50% 1 aparell 24% 2 aparells 45% 3 o més: 30,50%	Cap: 0% 1 aparell: 14,7% 2 aparells: 42,6% 3 aparells: 23,5% Més de 3 aparells: 19,1%
Veure la TV	Menys d'1 hora: 9% 1-2 hores: 16% 3 hores: 13% 4 hores o més: 20% De tant en tant: 41% No la veu mai: 1% El percentatge augmentava els caps de setmana.	Veure la televisió diàriament amb la diversitat de programes encara és una de les activitats més rellevants en aquesta edat primerenca de l'adolescència.
Veure la TV en dinar/ sopar	Al voltant d'un 30%	47,00%
Cinema	Setmanalment: 55% Mensualment: 15% Trimestralment: 7% No hi va: 22%	

Font: INE, elaboració pròpia

En relació amb la taula anterior, hi ha aspectes es consideren rellevants:

- Joves que no llegeixen mai: s'ha passat del 16 % al 35 %. Una dada que ja era preocupant el 1990 i que actualment es pot considerar alarmant.
- Activitats relacionades amb les arts plàstiques i les manualitats han davallat de manera significativa.
- Jugar-passejar-estar amb amics continua essent una de les activitats més comunes entre el jovent. Evidentment el concepte de jugar ha variat molt al llarg d'aquests anys. El carrer ha deixat de ser l'eix del joc i de la socialització.
- Les relacions familiars són un aspecte que no ha canviat. Sembla que les relacions familiars i la seva

Gràfic 2: Hores dedicades a la TV i tipus de programa

Font: elaboració pròpia

tipologia són aspectes que es mantenen al llarg dels anys.

- Els jocs informàtics i la irrupció de les xarxes socials són les activitats que han augmentat al llarg d'aquests anys. La incorporació de les tecnologies de la informació i la comunicació a la vida quotidiana integra aquesta dada. Les TIC han arribat, evolucionen i progresen cap on sap qui.

3.5. Aparells electrònics

Cal destacar que dins aquest apartat s'ha prescindit d'una pregunta on en l'enquesta realitzada fa 30 anys era de les més significatives. La pregunta feia referència al lloguer de vídeos i

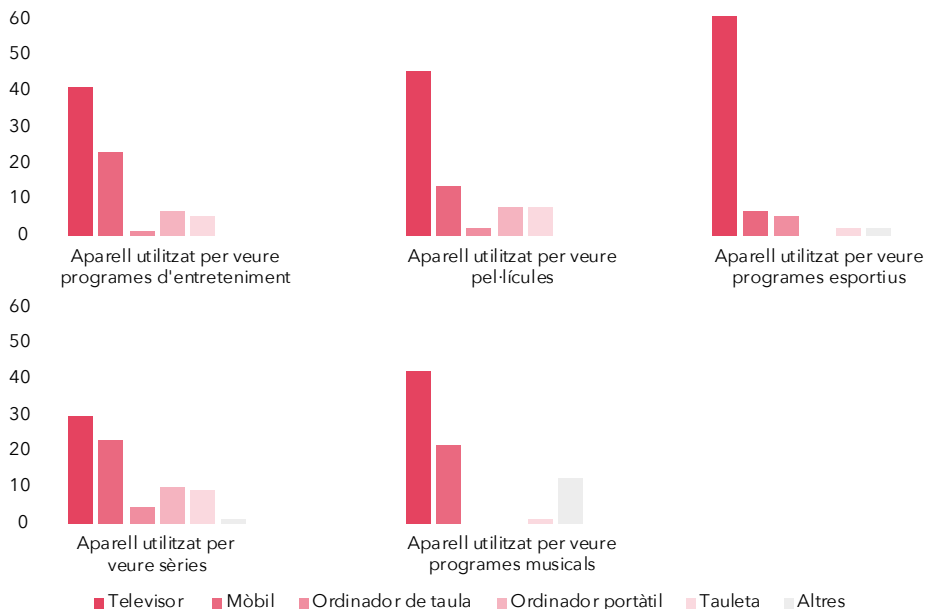
pel·lícules. Evidentment, aquesta pregunta no té cabuda avui en dia. Els llocs per llogar han desaparegut i la gent jove d'avui no coneix aquesta pràctica.

També ha augmentat el percentatge de joves que veuen la televisió en temps de les menjades. La dada no es pot considerar positiva, ja que segurament resta temps a la comunicació i a les relacions familiars.

Sobre quantes hores i a quin tipus de programa dediquen els joves a veure la televisió, els resultats es poden veure en el gràfic següent.

Una dada significativa que s'ha de tenir en compte amb el jovent d'avui no és sols el temps de dedicació, sinó l'aparell que utilitzen. Tot i que encara la televisió és l'aparell més usat, la

Gràfic 2: Hores dedicades a la TV i tipus de programa

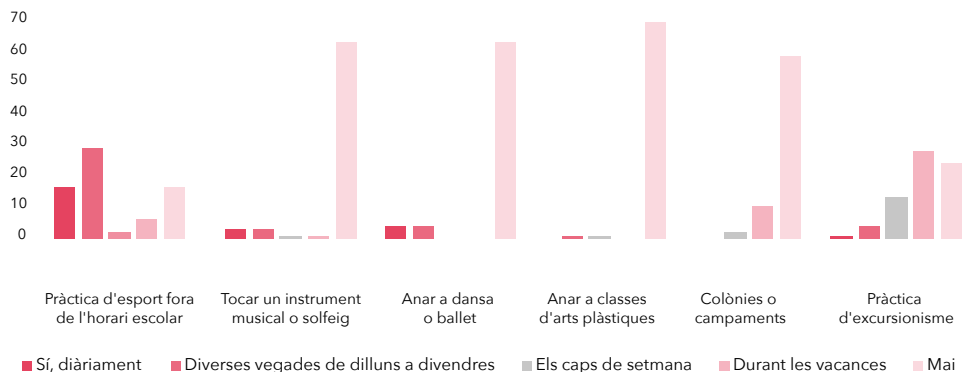

Font: elaboració pròpia

tendència és convertir-se en un aparell en desús. Els joves utilitzen altres aparells, i cal fer esment especial al mòbil. S'haurà de reflexionar sobre

les conseqüències de salut visual que podrà comportar en futures generacions l'ús d'aparells de pantalla petita que s'han de mirar de molt a prop.

Gràfic 3: Aparell usat

Font: elaboració pròpia

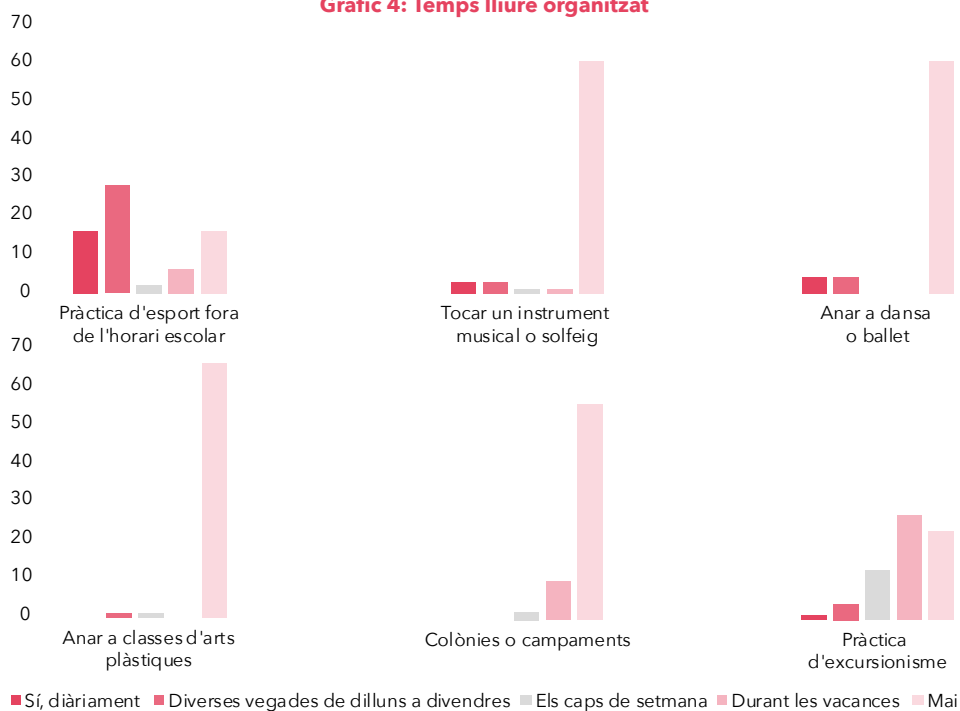
3.6. Temps lliure organitzat

Taula 9: Temps lliure organitzat

Activitats	any 1990
Practicar esport	60,00%
Instruments musicals	20,00%
Dansa, ballet	5,00%
Arts plàstiques	10,00%
Colònies/campaments	51,00%
Cantar coral	10,00%
Excursionisme	25,00%

Font: INE, elaboració pròpia

Gràfic 4: Temps lliure organitzat

Font: elaboració pròpia

Pel que fa a la taula i gràfics anteriors, es pot observar que, al llarg del temps, es manté l'activitat d'esport i excursionisme realitzat en temps de vacances. Les activitats en espais tancats i les colònies pràcticament han desaparegut.

Cal ressenyar que abans al municipi hi havia una proposta de colònies i excursions relacionades amb iniciatives de diverses associacions. Aquestes iniciatives han anat desapareixent i, per tant, la disminució de l'oferta ha implicat la seva desaparició.

Tampoc no hi ha tradició de formació o de creació d'escoles de temps lliure al municipi.

3.7. Oci comercial

Dins aquest apartat es fa referència a diferents maneres de guanyar o gastar doblers.

- Guanyar doblers a través de la feina. Hi havia un nombre destacat de joves que a partir dels 14 anys començava a fer feina. En aquell moment l'escolaritat obligatòria acabava als 14 anys, però hi havia un nombre significatiu de joves

que començava a fer feina durant l'estiu (de manera submergida en el sector de l'hostaleria o en petites empreses familiars). Era una manera de disposar de líquid per estalviar o per gastar.

- A l'enquesta realitzada el 2021 sols hi ha hagut un alumne que ha manifestat que fa feina ajudant la seva família en tasques de recollida en el camp. Cal tenir present que ara l'edat per accedir al món laboral són els 16 anys.

Sobre els doblers disponibles a la setmana, cal esmentar que en el moment de fer l'estudi l'any 1990 encara hi havia pessetes, per la qual cosa hem fet la traducció aproximada de pessetes als euros actuals per poder comparar les partides econòmiques d'aleshores i d'ara. L'escassetat de recursos per part de gairebé la meitat de la població enquestada ens planteja un canvi radical des de la perspectiva econòmica i que el professorat ha confirmat. Les diferències socioeconòmiques s'han incrementat i queda un nínxol de població que podríem qualificar de molt vulnerable o de risc potencial.

Taula 10: Doblers de què disposen

	1990	2021
Menys d'1 euro / no dispòs de doblers	5 %	26,5 %
1-5 euros	55 %	19,1 %
6-10 euros	40 %	29,4 %
Més de 10 euros		13 %

Font: INE, elaboració pròpia

També, cal esmentar l'oci que es pot qualificar de nociu. Fa 30 anys parlaven d'anar a salons recreatius, bars o cafeteries malgrat que la legislació prohibia l'entrada als menors de 16 anys. En aquells moments es pogué constatar que no hi havia cap local del municipi que ho prohibís. El caràcter turístic de Capdepera potenciava aquesta circumstància. Sobre aquelles dades, cal destacar que més d'un 36 % declarava assistir a sales de

joc, i el 31 % a prendre alguna cosa a bars; el 50 %, anava a ambdós llocs. Aquesta dada ja era preocupant en aquells moments.

A l'actualitat podem parlar d'una situació semblant, però adaptada a les característiques de la societat i les tendències: la majoria no gasta els doblers en activitats que es podrien considerar il·legals per la seva edat, però hi ha una certa tendència a començar a fer-ho.

Gràfic 5: En què gasten els doblers

Font: elaboració pròpia

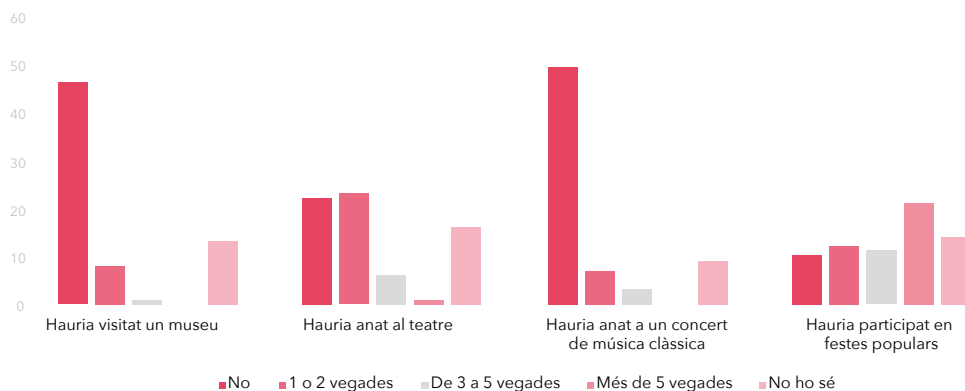
3.8. Temps lliure dedicat a activitats culturals

Taula 11: Participació en activitats culturals (1990)

Activitats culturals	1990
Biblioteca	23 % no hi anava
Museu	60 % no hi anava
Teatre	90 % no hi anava
Concerts de música clàssica	75 % no hi anava
Festes populars	11 % no hi anava

Font: INE, elaboració pròpia

Gràfic 6: Participació en activitats culturals (2021)

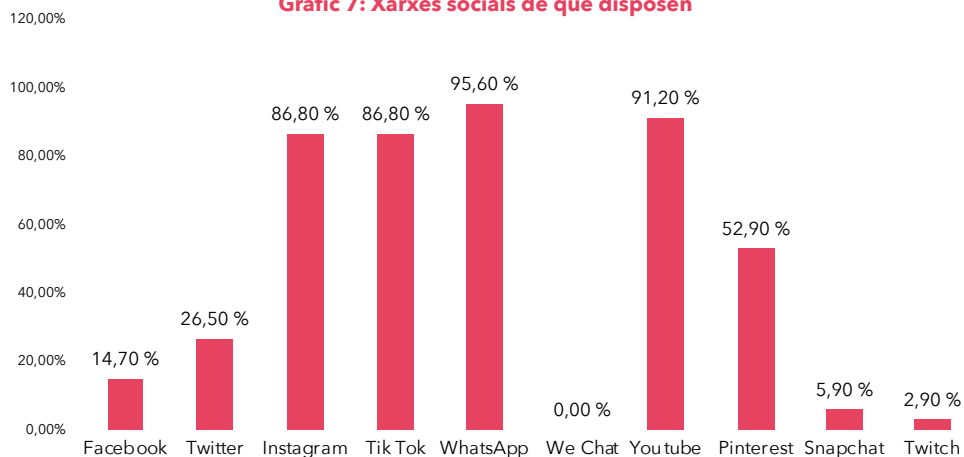

Font: elaboració pròpia

Segons les dades de la taula i el gràfic, les activitats de caire cultural quasi no tenen espai en el temps lliure del jovent.

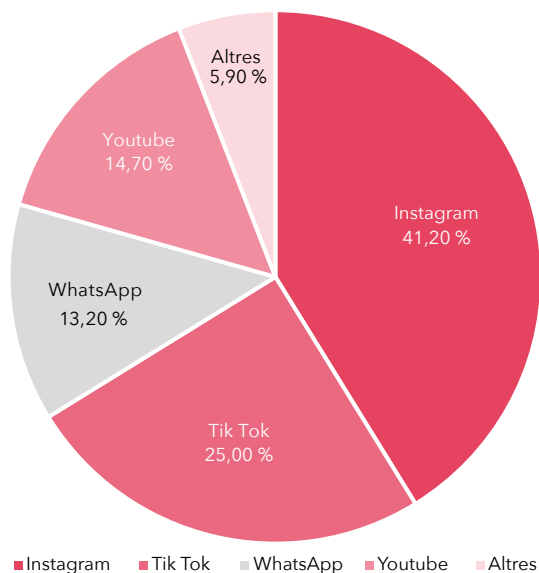
3.9. Xarxes socials

Gràfic 7: Xarxes socials de què disposen

Font: elaboració pròpia

Gràfic 8: Xarxes socials més emprades

Font: elaboració pròpia

Les xarxes socials són, actualment, l'espai d'oci per a la gent adolescent. En els gràfics següents es pot veure que la gran majoria tenen més d'una xarxa i el temps de dedicació supera la de qualsevol altra activitat. La immediatesa, tenir-ho a l'abast durant tot el dia, i tenir-ho a prop (no hi ha desplaçament) en són factors determinants.

4. Alguns comentaris finals

- L'evolució de l'oci del jovent està estretament relacionada amb l'evolució de les TIC i les xarxes socials. Aquestes són el leitmotiv.
- Els esports continuen essent una de les activitats que més es realitzen durant el temps lliure i això no ha "passat" al llarg del temps.
- Les relacions socials entre iguals, en un municipi petit com Capdepera, encara es mantenen a l'àmbit més personal que virtual. Però cal continuar fomentant-ho.
- L'ús de la llengua catalana és un tema a tenir en compte donat el poc ús que té en la vida social i familiar. És imprescindible posar en marxa iniciatives en aquest aspecte i fer propostes perquè no arribi a ser la llengua "escolar".
- Cal fer esment a les possibilitats econòmiques. S'han pogut detectar algunes situacions de vulnerabilitat. Caldria incidir en estudis de tipus més social en el municipi per detectar situacions de risc i posar en marxa estratègies per minvar

les diferències socials que es puguin donar en el municipi.

- L'enquesta realitzada en el present curs s'ha realitzat en unes condicions "especials". La pandèmia de la COVID-19 n'ha afectat tots els àmbits i el temps lliure dels joves, tal vegada, hagi estat un dels factors més perjudicats. La pandèmia ha suposat l'aïllament i la recerca d'altres maneres de socialització. Caldria fer una altra valoració quan s'hagi tornat a la normalitat i analitzar si algunes de les respostes (el temps d'estar amb els amics, per exemple), han tengut a veure amb la situació especial que s'ha viscut o si les noves tendències sobrevingudes han arribat per quedar.

Agraïm a l'equip directiu de l'IES Capdepera i als tutors de 2n d'ESO la seva col·laboració i suport a l'hora de realitzar i validar les enquestes.

Bibliografia

- AJUNTAMENT DE BARCELONA (2017). «Pla de l'Adolescència i Joventut 2017-21». Barcelona. Ajuntament de Barcelona.
- ANTICH, M; BALLESTER, L., BARBON, F.; CORTADA, P i FLAQUER, T.(1990) *Estudi de població i necessitats socials del municipi de Capdepera*. Ajuntament de Capdepera. Pàg. 23-30.
- BALLESTER, L.; PASQUAL, A.; ROSA, J.M. (2001). *Estudi social i cultural*

- del municipi de Capdepera.* Ajuntament de Capdepera i UIB.
- CORTADA, P. I ANTICH, M. (1990). *El temps lliure a secundària: Concepte i ús.* Palma. Govern Balear. Conselleria adjunta a la Presidència.
  - CONSELL NACIONAL DE LA CULTURA I LES ARTS (2020). *Factors que incideixen en la participació cultural de la gent jove a Catalunya.* Barcelona. Generalitat de Catalunya.
  - CONSELL SOCIAL DE LA LLENGUA CATALANA (2019). "Estudi sobre estratègies de promoció de l'ús social de la llengua catalana entre la població jove en àmbits no formals, amb especial atenció a les xarxes socials". Palma. *Anuari de la joventut 2019.* Pàg. 259-296.
  - CUENCA, J. (2008). El ocio líquido. Un nuevo paradigma de experiencia. Monteagudo, MJ (ed.) *La experiencia de ocio: una mirada científica desde los estudios de ocio.* Documentos de estudios de ocio, núm 35. Bilbao. Universidad de Deusto. Pàg. 17-41.
  - IAQSE (2020). *Estadístiques d'escolarització i resultats acadèmics dels ensenyaments no universitaris de règim general.* Palma. Govern Balear. Conselleria d'Educació.
  - INE (2021). Población por sexo, municipios y edad de las Islas Baleares. <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=33710#!tabs-tabla°>
  - MONER, C.; PERELLÓ, M.; RIERA, J.L. (2019). "Formació en temps lliure: una breu anàlisi de la realitat de les escoles d'educació en el temps lliure a les Illes Balears". Palma. *Anuari de la joventut 2019.* Pàg. 297-216.
  - PASCUAL, B.; AMER, J.; VIVES, M. (2018): "Sistema educatiu a les Balears. Una mirada complementària". Palma. *Anuari de la joventut 2018.* Pàg. 40-60.
  - TRILLA, J. (2012). "Els discursos de l'educació en el lleure". Educació social. *Revista d'intervenció socioeducativa,* 50. Pàg. 31-45.